

Każdy plac budowy może być miejscem bezpiecznej pracy

Porozumienie
dla Bezpieczeństwa
w Budownictwie

Od wielu lat w naszym społeczeństwie panuje przekonanie, że w branży budowlanej odnotowuje się największą liczbę wypadków przy pracy, w tym także śmiertelnych. Niestety ten negatywny odbiór społeczny miał swoje potwierdzenie w statystykach.

Na szczęście ten trudny czas mamy już za sobą, a niechlubny trend zaczyna się systematycznie odwracać. Dane Europejskiego Urzędu Statystycznego wyraźnie pokazują, że największy progres w dziedzinie bezpieczeństwa na budowach wśród wszystkich krajów Wspólnoty nastąpił właśnie w Polsce. Świadczy o tym wskaźnik wypadkowości, tj. liczba wypadków śmiertelnych na 100 tys. zatrudnionych. Jeszcze w 2009 roku wskaźnik ten wynosił 21,4, natomiast w 2018 obniżył się do wartości 5,18. Warto zauważyć, że poprawa nastąpiła w ciągu zaledwie 10 lat. Jest to wynik systematycznej i konsekwentnej pracy nad rozwojem kultury bezpieczeństwa.

Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie, które obecnie reprezentuje 18 największych generalnych wykonawców w Polsce, aktywnie uczestniczy w tych działaniach. Tak wyraźny postęp w redukcji wypadków śmiertelnych utwierdza nas w słuszności podejmowanych działań, ale jednocześnie nie pozwala osiąść na laurach. Musimy mieć świadomość, że obecny stan nadal nie jest zadowalający, a kolejne zmiany w kierunku poprawy sytuacji wymagają dalszej, konsekwentnej pracy i wdrażania nowych rozwiązań.

Przed Porozumieniem i całą branżą budowlaną nadal jest wiele wyzwań. Zgodnie z danymi Głównego Urzędu Statystycznego w 2023 roku w branży budowlanej odnotowano 3597 wypadków, w tym 39 śmiertelnych. Z kolei w 35 wypadkach pracownicy doznali ciężkich obrażeń ciała. Uważne przyglądanie się trendom wskazującym na główne przyczyny wypadków pozwala projektować i realizować działania zmierzające do redukcji zagrożeń prowadzących do wypadków, w tym także tych o nieodwracalnych skutkach.

Raporty i analizy przygotowywane przez Główny Urząd Statystyczny czy Państwową Inspekcję Pracy są dla nas bardzo ważne. Pośrednio pokazują nam kierunki pracy na rzecz poprawy bezpieczeństwa w branży budowlanej.

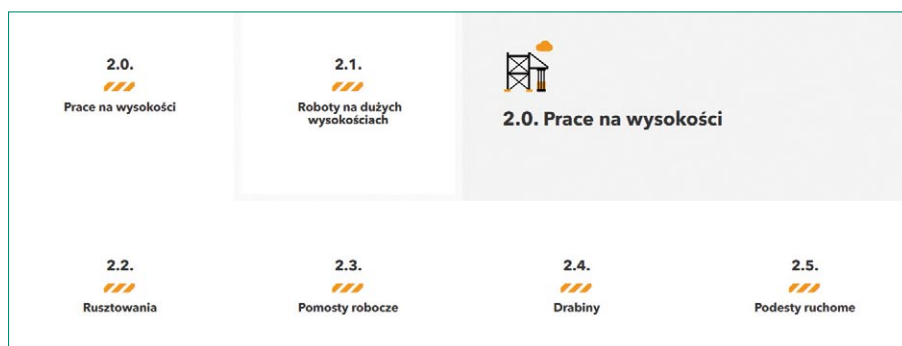
Inspektorzy Państwowej Inspekcji Pracy przeprowadzili kontrole w ramach kampanii prewencyjno-kontrolnej „Budowa. Stop wypadkom”, zaplanowanej na lata 2022–2024. Wyniki kontroli przeprowadzonych w 2022 i 2023 roku, przedstawione

przez Główny Inspektorat Pracy, są wręcz alarmujące. Na niechlubną, pierwszą pozycję, wysuwają się nieprawidłowości związane z organizacją pracy i użytkowaniem rusztowań. Stanowią one aż 91% wszystkich stwierdzonych nieprawidłowości na placach budów, które inspektorzy pracy klasyfikują jako małe. W przypadku pozostałych placów to 83%. Należy podkreślić, że jednym z bezpośrednich skutków takiej sytuacji może być upadek z wysokości, a w konsekwencji ciężkie uszkodzenie ciała lub śmierć.

Zgodnie z ustaleniami inspektorów, najczęstszymi nieprawidłowościami, które występują niemal we wszystkich kontrolowanych rusztowaniach, był całkowity brak balustrad chroniących przed upadkiem z wysokości lub ich nieprawidłowe wykonanie. Kolejne istotne zagrożenia dla bezpieczeństwa użytkowników to często występujące braki pomostów roboczych lub pomosty wykonane systemem gospodarczym, bez zachowania wymagań bezpieczeństwa pod względem ich wytrzymałości i konstrukcji. Inspektorzy zwrócili również uwagę na brak zapewnienia bezpiecznej komunikacji, a także błędy i nieprawidłowości związane z posadowieniem konstrukcji rusztowań na podłożu oraz z ich zakotwieniem.

Te alarmujące dane wyraźnie pokazują, że musimy skupić uwagę na poprawie bezpieczeństwa pracy z wykorzystaniem rusztowań. Należy przy tym uwzględnić zarówno wykonywanie prac na istniejącym rusztowaniu, jak i etap montażu i demontażu. My również od dawna przyglądamy się temu problemowi. Dyskusja na temat wdrożenia systemowych rozwiązań skutkujących trwałą poprawą sytuacji toczy się w branży od dłuższego czasu.

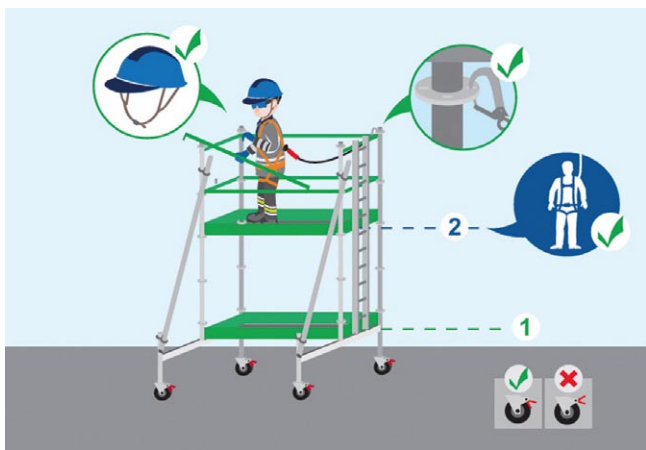
Jednak już teraz, nie czekając na rozwiązania systemowe, warto skorzystać z dobrych praktyk i zacząć działać. Kluczową rolę odgrywają tu kierownicy budów i kierownicy robót,

którzy wiele razy udowodnili, że dzięki swojemu zaangażowaniu w egzekwowaniu wymagań bezpieczeństwa potrafią realizować zadania nie tylko z sukcesem biznesowym, ale też w sposób bezpieczny dla pracowników.

Wsparciem dla kierowników budów, kierowników robót i całej kadry inżynierskiej są standardy opracowane przez Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie. Zostały one przygotowane we współpracy z doświadczonymi partnerami. W przypadku opracowania standardów dotyczących rusztowań nasze prace wsparła Polska Izba Gospodarcza Rusztowań i Deskowań. Standardy zawierają wiedzę i dobre praktyki wypracowane na placach budów 18 największych generalnych wykonawców w Polsce. Przy ich opracowaniu czerpaliśmy również z doświadczeń branży budowlanej niemal z całego świata.

Standardy to usystematyzowana wiedza na temat poszczególnych elementów, istotnych dla bezpieczeństwa pracy z wykorzystaniem rusztowań. Każdy poszukujący znajdzie w nich ważne informacje opisujące nie tylko same wymagania w tym zakresie, ale też sposoby ich realizacji, dodatkowo opatrzone szczegółowymi opisami i rysunkami. To bardzo dobre źródło wiedzy, z którego można korzystać bez konieczności analizowania aktów prawnych, tj. odpowiednich ustaw czy rozporządzeń.

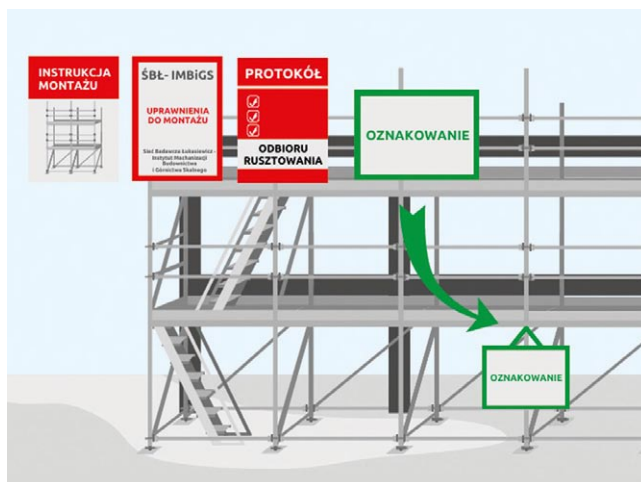
Przykład prac na wysokości

Istotnym elementem standardów są dobre praktyki. Są to wskazówki, w jaki sposób można zrealizować obowiązki wynikające z przepisów, co do których nie określono jednoznacznych wymagań i wymagają one interpretacji. A wiemy, że interpretacja bywa trudna i często budzi wiele wątpliwości.

Wiedza i rozwiązania zawarte w standardach mogą być wykorzystywane przez kadrę budów w różnych sytuacjach. Jedną z nich jest planowanie bezpieczeństwa podczas realizacji robót budowlanych, w tym przygotowanie Planu Bezpiecznego Wykonania Robót (IBWR). Standardy mogą się okazać szczególnie pomocne przy formułowaniu zadań zapobiegających zagrożeniom bezpieczeństwa czy podejmowaniu działań zapewniających przestrzeganie zasad

bezpieczeństwa i ochrony zdrowia podczas wykonywania robót budowlanych. Jak wiadomo, koordynacja tych zadań jest jednym z podstawowych obowiązków kierownika budowy (art. 22 ustawy Prawo budowlane).

Dobre praktyki wypracowane przez generalnych wykonawców – członków Porozumienia, udostępnione w standardach, zawierają również wskazówki, jak należy dokumentować czynności istotne dla bezpieczeństwa. Pokazują również sposoby komunikowania tych problemów zarówno do osób wykonujących prace na placu budowy, jak i instytucji odpowiedzialnych za nadzór nad warunkami pracy.

Wymagania odbiorowe rusztowań stacjonarnych

Kolejnym sposobem wykorzystania standardów może być ich użycie jako materiałów szkoleniowych dla szeroko pojmowanej kadry zatrudnionej na wszystkich stanowiskach oraz pełniących funkcje związane z realizacją robót budowlanych oraz dla podwykonawców i ich pracowników. W całości lub w częściach standardy świetnie się sprawdzą jako element szkolenia informacyjnego realizowanego przed dopuszczeniem pracowników do wykonywania pracy na terenie budowy.

W grupie standardów dotyczących bezpieczeństwa wykonywania pracy na wysokości, poza standardem dotyczącym rusztowań, znajdują się między innymi rozwiązania i dobre praktyki dla pomostów roboczych, drabin oraz podestów ruchomych. Wszystkie materiały zostały bezpłatnie udostępnione na stronie Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie. Zapraszamy Państwa do odwiedzenia naszej strony oraz do kontaktu.

**Urszula Gawrysiak, dyrektor
Porozumienie dla Bezpieczeństwa w Budownictwie**

BIBLIOGRAFIA

- [1] <https://www.bhpnatak.pl/informacje-o-kampanii>
- [2] Raport „Budownictwo polskie w latach 2009–2019. Stan bezpieczeństwa oraz działalność Porozumienia dla Bezpieczeństwa w Budownictwie
- [3] Ustawa Prawo Budowlane z dnia 12 listopada 2010 (Dz.U. Nr 243, poz.1623 z p.zm.)